

31

Voor feiten en
cijfers over
werkgelegenheid

Jaargang 20
juni 2016

LISA nieuws

20 JAAR

LISA

LISA

Onder meer in deze Jubileumeditie:

> Banengroei in 2015 > Ontwikkeling werkgelegenheid detailhandel > Toegevoegde Waarde Cijfers

Keerpunt in werkgelegenheid: kleine **banengroei** in 2015

In 2015 is de werkgelegenheid in Nederland met 7.500 banen (0,1%) toegenomen. Na 3 jaren op rij waarin de werkgelegenheid afnam, is dit een duidelijk teken van de herstellende arbeidsmarkt. Dit blijkt uit cijfers van LISA, het landelijk databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaalde arbeid wordt verricht. Met het onderzoek is de 20e jaargang voltooid, waarmee een unieke datareeks van 2 decennia aan landelijke werkgelegenheidsinformatie is ontstaan.

Werkgelegenheid stabiliseert

Ten opzichte van 2014 is het aantal banen licht gegroeid met 7.500 en dat betekent een stijging met 0,1%. De groei is erg klein, maar wel een belangrijk keerpunt ten opzichte van de afgelopen jaren van banenverlies. Nooit eerder in de afgelopen 20 jaar was het jaarlijkse banenverlies zo groot als tussen 2011 en 2014. In totaal gingen in die periode bijna 170 duizend banen verloren. Met de kleine groei lijkt de arbeidsmarkt zich te stabiliseren en zijn er gunstige economische voortekenen voor meer groei in het komende jaar. Het totaal aantal banen in Nederland in 2015 is 7,9 miljoen.

Het aantal vestigingen blijft toenemen. Deze groei wordt vooral veroorzaakt door een aanhoudend groot aantal mensen dat voor zichzelf begint. Hierdoor is de ontwikkeling van het aantal vestigingen al geruime tijd positiever dan de ontwikkeling van het aantal banen. Het aantal vestigingen van bedrijven en instellingen in 2015 bedraagt ruim 1,3 miljoen. Ruim 67% van alle vestigingen heeft slechts 1 werkzaam persoon (eenmanszaken, zzp'ers, freelancers of kleine zelfstandigen).

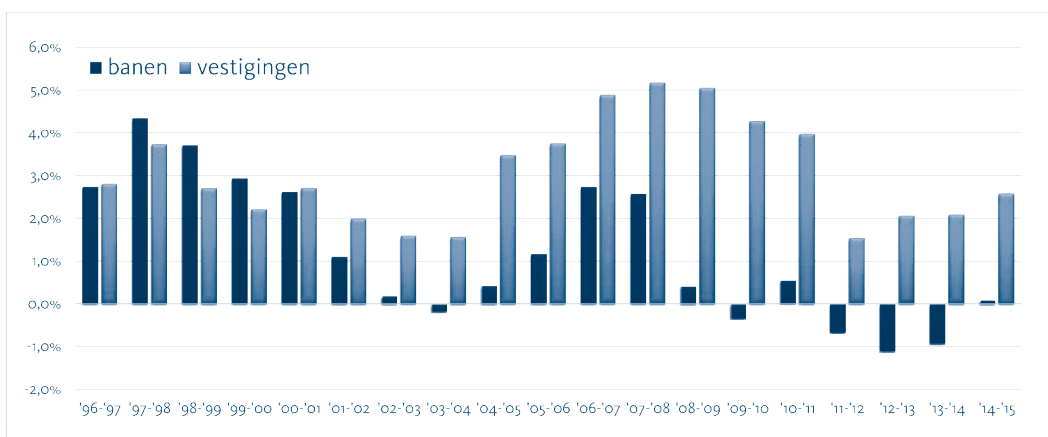
“ Het aantal vestigingen blijft toenemen.”

Voor het eerst in 20 jaar positievere banenontwikkeling onder mannen dan vrouwen

Sinds 1996 liep de ontwikkeling van banen onder vrouwen altijd voor op de mannen. Aan deze nivellerende beweging is vorig jaar een eind gekomen: het aantal banen onder mannen nam toe met 0,3%. Onder vrouwen daalde het aantal banen met 0,1%. De ontwikkeling van het aantal banen onder mannen reageert sterker op de ontwikkeling van de economie. Het heeft er enerzijds mee te maken dat mannen sterker vertegenwoordigd zijn in conjunctuurgevoelige sectoren. Anderzijds duurt een terugkeer op de arbeidsmarkt bij vrouwen gemiddeld langer, wat een verband heeft met het ouderschap.

Grafiek 1: Ontwikkeling banen en vestigingen sinds 1996.

Bron: LISA 2015

Minder werkgelegenheidsdaling bij kleine banen

Bij de meting van de werkgelegenheid wordt ook onderscheid gemaakt naar het gemiddeld aantal gewerkte uren per week. Banen van minder dan 12 uur worden kleine banen genoemd, vanaf 12 uur wordt van grote banen gesproken. In totaal is 85% van alle banen een grote baan. Het aantal grote banen is tussen 2014 en 2015 met 0,1% (6.700 banen) toegenomen. Het aantal kleine banen is ook met 0,1% toegenomen (800 banen). De ontwikkeling tussen mannen en vrouwen wat betreft grote banen is gelijk. Bij kleine banen is er juist wel een verschil: onder mannen is er sprake van een groei van 1,6% (7.700 banen), onder vrouwen een daling van 1% (6.900 banen).

Meeste banengroei in horeca en informatie & communicatie en opnieuw groot banenverlies in de zorg

In 2015 zijn de sectorale verschillen in werkgelegenheidsontwikkeling groot: De sector horeca (3,8%) en informatie & communicatie (3,9%) lieten relatief de meeste banengroei zien. De zorgsector had de grootste relatieve daling met een afname van 1,5%, na een eerdere daling van 1,4% in 2014. De bouwsector was in 2014 nog de grootste daler, maar presteerde ondanks een banenafname van 1,0% in 2015 aanzienlijk beter dan voorgaande jaren.

De banengroei bij de horeca vindt hoofdzakelijk plaats bij de eventcatering. Daar staat een daling van het aantal banen bij cafés tegenover. Het verschil wijst op een verschuiving in voorkeuren m.b.t. vrijetijdsbesteding. In de sector informatie en communicatie is er vooral een stijging van het aantal banen in advisering op het gebied van informatietechnologie. Een daling is er in deze sector met name bij uitgeverijen van tijdschriften en bij persagentschappen en ook bij draadgebonden telecommunicatie. De ontwikkelingen geven hetzelfde beeld als vorig jaar. De daling van de werkgelegenheid doet zich in de zorg vooral voor in maatschappelijke opvang met overnachting.

Grote regionale verschillen in ontwikkeling werkgelegenheid

De regionale verschillen in werkgelegenheidsontwikkeling zijn divers. Groot-Amsterdam heeft de grootste groei met 2,5%. Zuidoost-Friesland heeft een groei van 1,2% en Zuidwest-Gelderland en Zuidwest-Overijssel elk

Tabel 1: Ontwikkeling werkgelegenheid 2014-2015 naar sector

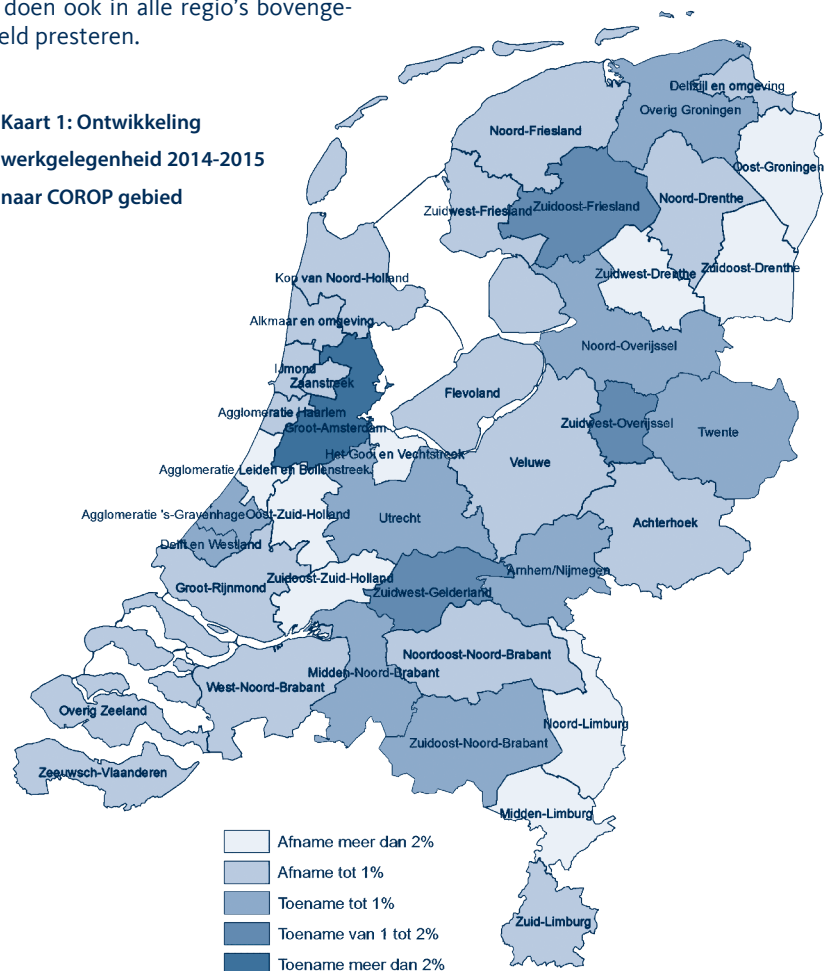
Sector	Vestigingen absoluut	banen			
		absoluut	% van totaal	Groei abs. 2014/2015	Groei % 2014/2015
landbouw & visserij	73.580	209.960	2,6%	-2.540	-1,2%
industrie	57.420	862.420	10,8%	-690	-0,1%
bouw	131.340	422.380	5,3%	-4.170	-1,0%
handel	244.760	1.421.220	17,8%	8.910	0,6%
transport	32.840	398.450	5,0%	-10.500	-2,6%
horeca	52.710	376.800	4,7%	13.720	3,8%
informatie & communicatie	72.520	279.030	3,5%	10.350	3,9%
financiële instellingen	15.920	218.800	2,7%	-3.190	-1,4%
zakelijke diensten	334.180	1.179.920	14,8%	9.080	0,8%
overheid	3.380	431.110	5,4%	-250	-0,1%
onderwijs	59.260	533.810	6,7%	3.000	0,6%
zorg	121.750	1.284.150	16,1%	-20.150	-1,5%
cultuur & recreatie	75.630	190.160	2,4%	3.120	1,7%
overige diensten	77.880	176.860	2,2%	800	0,5%
Nederland	1.353.170	7.985.040	100%	7.500	0,1%

een groei van 1,1%. De grootste daling vinden we in de periferie: in Midden-Limburg daalt het aantal banen het meest (-2,1%), gevolgd door Oost-Groningen (-1,9%) en Zuidoost-Drenthe (-1,8%).

De regionale verschillen kunnen voor een deel worden verklaard door de economische structuur. Zo zijn in Groot-Amsterdam de sectoren horeca, informatie & communicatie bovengemiddeld vertegenwoordigd en deze sectoren laten landelijk banengroei zien. In de perifere gebieden zijn de zorg en industrie oververtegenwoordigd. Het is echter niet zo dat sectoren die het landelijk goed doen ook in alle regio's bovengemiddeld presteren.

Dat geldt bijvoorbeeld voor Midden-Limburg, die in de twee sectoren die landelijk de meeste banengroei laten zien met een klein banenverlies geconfronteerd worden. De werkgelegenheidsontwikkeling in de horeca was in Groot-Amsterdam aanzienlijk beter dan in de perifere gebieden. Dat houdt verband met de positieve ontwikkelingen in de eventcatering die sterker vertegenwoordigd is in de grootstedelijke gebieden. De positieve ontwikkeling in Groot-Amsterdam als geheel betekent voor Noord-Holland dat deze provincie als enige meer werkgelegenheid kent dan in 2011.

Kaart 1: Ontwikkeling werkgelegenheid 2014-2015 naar COROP gebied

LISA lanceert Toegevoegde Waarde cijfers: historische reeksen, lopende en constante prijzen

LISA heeft haar dataset in 2015 uitgebreid met cijfers over Toegevoegde Waarde en Productie. Hiermee biedt LISA een nieuw instrument voor onderzoekers en beleidsmakers om, naast via vestigingen en werkgelegenheid ook via toegevoegde waarde/productie, de economische ontwikkeling van regio's in kaart te brengen. In 2016 wordt de historische tijdreeksen beschikbaar vanaf 2008, in lopende en constante prijzen.

De belangrijkste bron voor de cijfers zijn de nationale en regionale rekeningen van het CBS. De cijfers zijn bewerkt waardoor er rekening gehouden wordt met lokale verschillen in productiviteit als gevolg van bedrijfsomvang. Daarnaast wordt gedifferentieerd naar bedrijfsactiviteiten.

De jaargangen 2008-2015 worden verrijkt met de Toegevoegde Waarde en Productiecijfers. LISA werkt hiervoor samen met BREA (Basisgegevens voor Regionaal Economische Analyses).

Toegevoegde waarde is het verschil tussen productie en verbruik. De productiewaarde is gelijk aan de waarde van voor de verkoop bestemde goederen en diensten. Het verschil met omzet is, over het algemeen, gering. De historische jaargangen bevatten gegevens in lopende prijzen (ook wel: werkelijke prijzen) en in constante prijzen. Constante prijzen is een reeks gecorrigeerd voor inflatie, waarbij de waarden worden uitgedrukt in het prijsniveau van een basisjaar (2010).

Voor elke ruimtelijke aggregatie (een regio, gemeente, wijk, bedrijventerrein, kantoorlocatie, winkelgebied, corridor, etc.) is het met LISA-gegevens nu mogelijk inzicht te krijgen in het economisch belang. Het belang komt tot uiting in het aantal vestigingen, het aantal werkzame personen en de toegevoegde waarde. Uiteraard zijn de cijfers ook uitstekend te gebruiken om inzicht te krijgen in het economisch belang van branches en sectoren (bijv. de Topsectoren).

Beleidsmakers en onderzoekers zijn met deze nieuwe informatie nog beter toegerust de ruimtelijk-economische structuur van Nederland te analyseren en de impact van economisch (stimulerings-)beleid vast te stellen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de LISA Projectorganisatie (053-4825080 of info@lisa.nl).

Voordelen

- › Unieke (historische) informatie
- › Elke ruimtelijke aggregatie mogelijk
- › Eenvoudige koppeling met de andere gegevens uit LISA (vestigingen, banen, x,y-coördinaten, etc.)
- › Aantrekkelijke tariefstelling
- › Oplevering in elk gewenst formaat.

Gerben Huijgen LISA projectorganisatie / I&O Research
.....

Ruud Esselink, LISA Projectorganisatie / I&O Research
.....

Ontwikkeling werkgelegenheid detailhandel 2005-2015

Recente terugval niet-dagelijkse sector komt niet uit de lucht vallen

De eerste maanden van 2016 was het bijna wekelijks raak. Bekende detailhandelsketens die noodgedwongen de winkeldeuren sloten. Net nu de economie de wind weer wat meer in de rug heeft kwam een deel van de detailhandel in zwaar weer. Kwam die terugval uit de lucht vallen of waren er al 'donkere wolken' zichtbaar? En was het overall kommer en kwel? Tijd om in te zoomen op de werkgelegenheidsontwikkeling in de detailhandel en daarbij ook het onderscheid te maken tussen winkel en web.

Meer banen in de detailhandel

Vanaf 2005 tot 2015 groeide de werkgelegenheid in de detailhandel met 10%. De groeicurve was overigens vrij grillig (zie figuur 1). Op de peildatum 1 april 2015 waren er 771.760 banen in de detailhandel. In de totale werkgelegenheid heeft de detailhandel daarmee een aandeel van 10 procent.

Dagelijkse sector en webwinkels motor van de groei

De groei in werkgelegenheid was vooral te danken aan de groei van het aantal banen bij winkels in de dagelijkse sector.

Het aantal banen in deze branche liep op van 284 duizend in 2005 tot 362 duizend in 2015, een groei van 28 procent. Het grootste deel van die banengroei is te herleiden naar de supermarkten (of dergelijke winkels met een algemeen assortiment), in 2015 goed voor driekwart van de werkgelegenheid in de sector dagelijks. Alle niet-dagelijkse fysieke winkelbranches hadden in 2015 juist minder banen dan in 2005. Die afname, die begon in 2009, was het sterkst in de winkelbranches met in-en-om-het-huis artikelen, met procentuele afnames van meer dan 10 procent. Daar staat tegenover dat de werkgelegenheid bij webwinkels een sterke groei vertoonde (meer dan 400 procent groei).

Dagelijkse sector: minder vestigingen, meer banen

Terwijl het aantal banen in de sector dagelijks groeide, nam het aantal vestigingen tussen met 10 procent af. In 2005 waren er gemiddeld 11,3 banen per vestiging. In 2015 waren dat er gemiddeld 15,9. De daling van het aantal vestigingen hield verband met het geleidelijk teruglopen van het aantal foodspecialzaken en de kleinschalige (dorps-) supermarkten. Het aantal supermarkten steeg de laatste drie jaren nog licht, onder meer door de doorgroei van het aantal discountsupermarkten.

Niet-dagelijkse branches: minder vestigingen en minder banen; uitzondering: warenhuizen

In de electronicabranche daalde de werkgelegenheid in 10 jaar met 2.000 banen (-10 procent). De daling van het aantal vestigingen was met 24 procent groter. Een dergelijke ontwikkeling (minder vestigingen, minder banen), was ook zichtbaar bij winkels met huishoudelijke artikelen.

• *Alle niet-dagelijkse fysieke winkelbranches hadden in 2015 juist minder banen dan in 2005.*

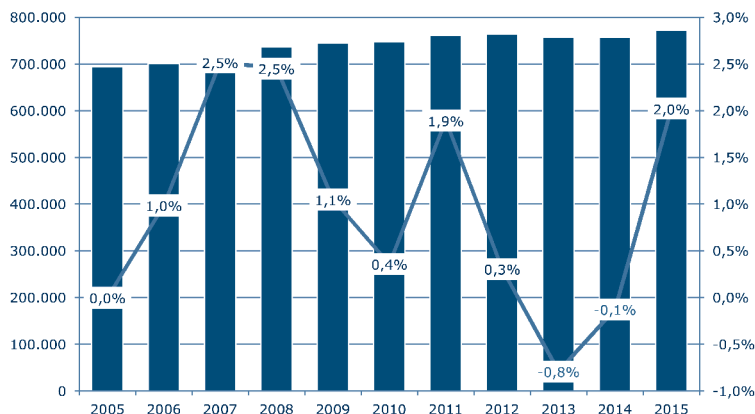
Ook bij de warenhuizen daalde de werkgelegenheid (-6%), maar nam het aantal vestigingen juist toe (+32 procent), doordat sommige warenhuizen (ook) kozen voor kleinere vestigingen in kleinere plaatsen. N.B.: De recente sluiting van de V&D-vestigingen is uiteraard nog niet zichtbaar in deze cijfers.

Dagelijkse sector: meer kleine dan grote banen

In de niet-dagelijkse winkelbranches bleef de verhouding tussen grote en kleine banen ongeveer gelijk. Wel waren er in de modische branches verhoudingsgewijs meer kleine banen dan in de andere niet-dagelijkse branches. Bij de dagelijkse sector was sprake van een verschuiving naar meer kleine dan grote banen. Bijna zes op de 10 banen waren in 2015 kleine banen. Ook bij de webwinkels groeide het aandeel kleine banen zichtbaar. Dit hangt samen met de ontwikkeling van het online winkelen, waarbij vergeleken met 2005 een deel van de webwinkels doorgroeide van 'zolderkamer activiteiten' tot grotere ondernemingen.

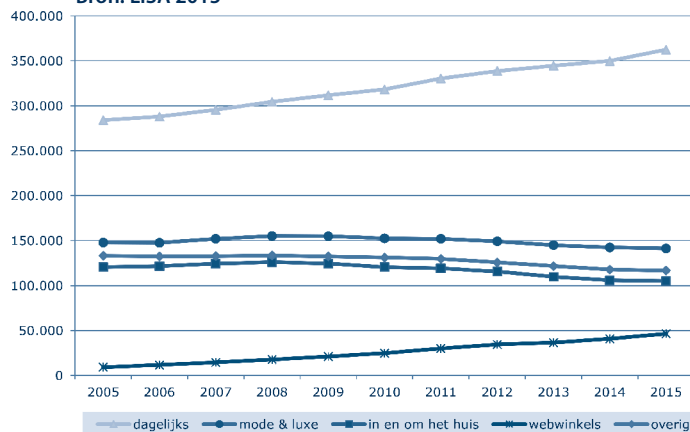
Grafiek 1: Ontwikkeling aantal banen (2005-2015 peildatum 1 april).

Bron: LISA 2015

Grafiek 2: Aantal banen per winkelcluster (2005-2015 peildatum 1 april).

Bron: LISA 2015

Tabel 1: Ontwikkeling vestigingen en banen per branche, 2005-2015.

Bron: LISA 2015

	VESTIGINGEN	BANEN
dagelijks	-10%	+28%
kleding en mode	-6%	-2%
schoenen en lederwaren	-6%	-6%
huishoudelijk	-22%	-10%
plant en dier	-17%	-15%
elektronica	-24%	-10%
doe-het-zelf	-13%	-14%
wonen	-5%	-11%
warenhuizen	+32%	-6%
webwinkels (incl. postorder)	+77%	+41%
overige distributievormen	+1%	-1%
overige detailhandel	-16%	-15%
TOTAAL	+10%	+11%

Regionale verschillen

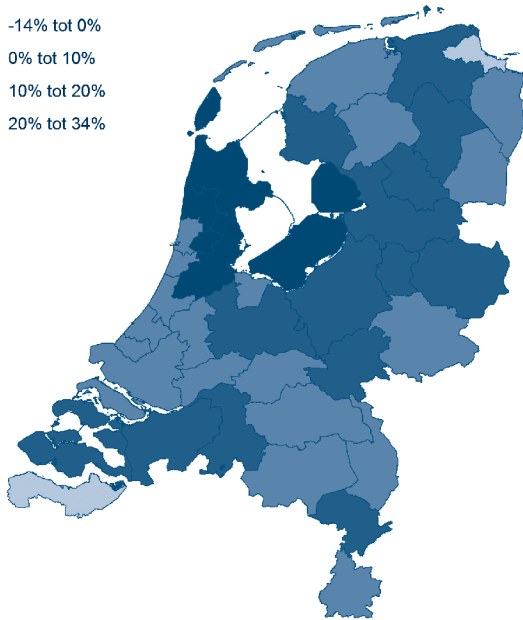
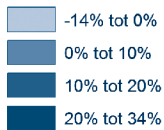
In de meeste regio's is in de periode 2005-2015 de werkgelegenheid in de detailhandel gegroeid. Enige uitzonderingen hierop vormen Zeeuws-Vlaanderen en Delfzijl en omgeving. Noord-Holland en Flevoland lieten juist een relatief sterke werkgelegenheidstoename zien. In Flevoland hing dat samen met groei in zowel de dagelijkse als de niet-dagelijkse sector. Terwijl in Noord-Holland (Noord) vooral de dagelijkse sector een sterke groei kende. In de niet-dagelijkse sector hadden veel regio's te maken met banenkrimp. Naast Flevoland vormden Zuidwest-Drenthe en Midden-Limburg positieve uitzonderingen met in 2015 een hoger aantal banen in de niet-dagelijkse sector dan in 2005. Alleen in COROP-gebied Zeeuws-Vlaanderen daalde ten slotte de werkgelegenheid van de branche postorder/webwinkels. Bijna alle andere regio's hadden te maken met grote groeipercentages, waarbij vooral Friesland en Overig Zeeland zich onderscheidden.

Conclusie

De werkgelegenheid in de detailhandel in Nederland steeg de afgelopen jaren met 10 procent. Ten opzichte van 'productiesectoren' als industrie en bouw is deze ontwikkeling sterker, maar met name in de dienstverlenende sectoren is de toename wel relatief groter geweest. Achter de banengroei in de detailhandel zat veel dynamiek. Zo leverden een aantal branches in de niet-dagelijkse sector - qua werkgelegenheid - al terrein in sinds 2009 ('de donkere wolken boven dit segment waren dus al enige tijd zichtbaar'), en groeiden dagelijks en web juist gestaag door in het afgelopen decennium. De 'dominantie' van de dagelijkse sector in de detailhandel nam toe van 41 procent werkgelegenheids-aandeel in 2005 naar 47 procent in 2015. Een andere trend was de daling van het aantal grote banen. Ten slotte waren er relatief veel regionale verschillen in de werkgelegenheidsontwikkeling.

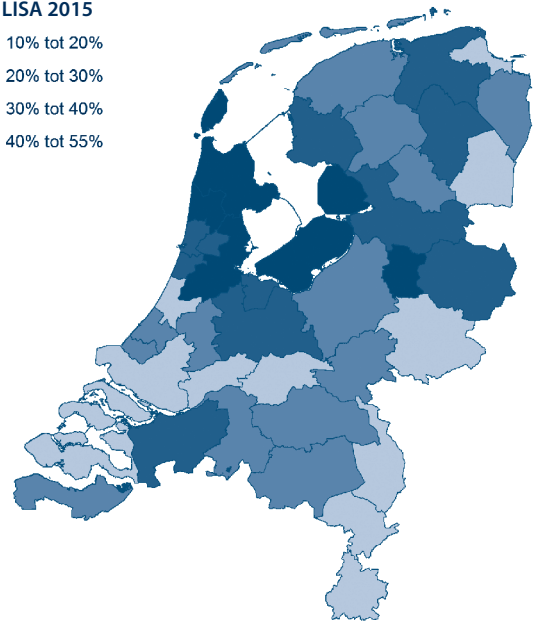
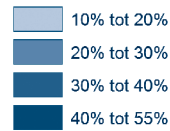
Kaart 1: Ontwikkeling aantal banen totale detailhandel 2005-2015

Bron: LISA 2015

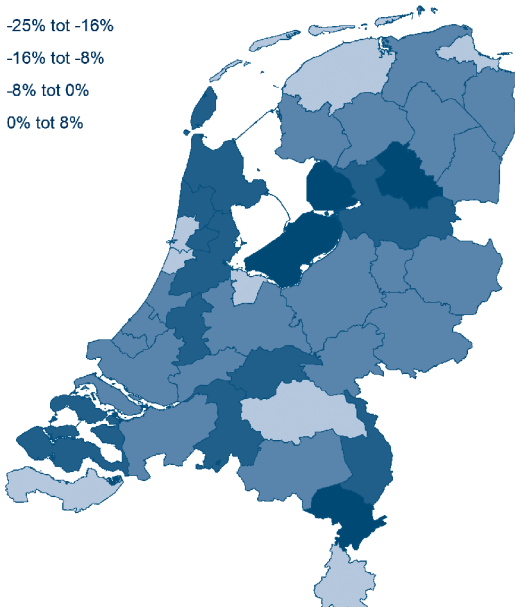
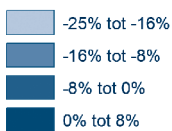
Kaart 2: Ontwikkeling aantal banen dagelijkse sector 2005-2015

Bron: LISA 2015

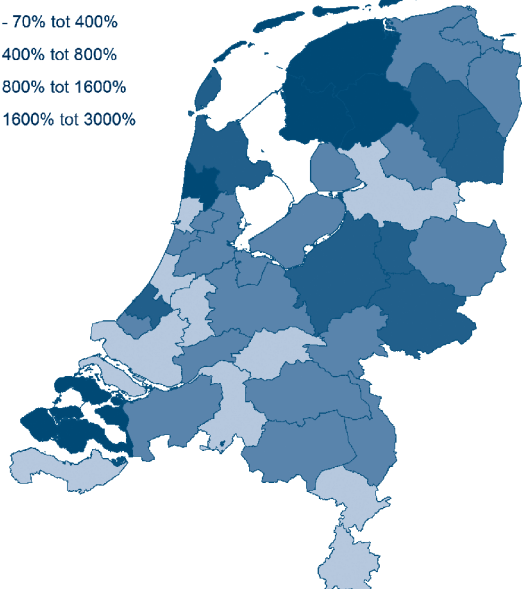
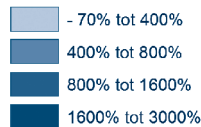
Kaart 3: Ontwikkeling aantal banen niet-dagelijkse sector 2005-2015

Bron: LISA 2015

Kaart 4: Ontwikkeling aantal banen webwinkel/postorder 2005-2015

Bron: LISA 2015

Betekenis van de zorgsector in de Gelderse economie

De provincie Gelderland heeft met behulp van gegevens van CBS en werkgelegenheidsinformatie uit het provinciaal register (PWE) onderzoek gedaan naar de plaats en betekenis van de zorgsector voor de Gelderse economie. De zorgsector kent een grote diversiteit aan activiteiten. Afhankelijk van het beleidsdoel doen verschillende definities de ronde. Dit onderzoek is vooral ingegaan op de economische betekenis van de sector gezondheids- en welzijnszorg (SBI-sectie Q).

Productie en conjunctuur

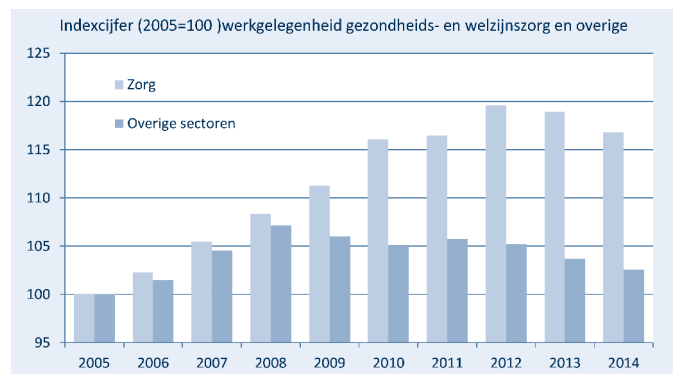
Acht procent van de Gelderse productie aan goederen en diensten vindt plaats in de gezondheids- en welzijnszorg. Daarmee is de sector qua omzet de vierde van Gelderland. Doordat in de zorgsector weinig wordt ingekocht en uitbesteed betekent dat dat de directe werkgelegenheidseffecten in de sector zelf erg hoog zijn, maar ook dat het afgeleide werkgelegenheidseffect zeer laag is. Gemiddeld in Gelderland genereert iedere directe arbeidsplaats 0,7 arbeidsplaats bij andere bedrijven en instellingen, in de zorgsector is dat slechts 0,143. In geen enkele andere Gelderse sector is de multiplier zo laag. Daar staat tegenover dat de directe werkgelegenheids- en inkomenseffecten juist groot zijn, hetgeen blijkt uit de bijdrage aan het BBP (11% en daarmee de derde sector). In de afgelopen 25 jaar is de nominale groei van het BBP in de gezondheids- en welzijnszorg veel sneller verlopen dan in de totale economie +280% tegenover +180%. Dit groeiverschil is niet zozeer het gevolg van een gestaag hoger groeipad maar is schoksgewijs ontstaan in twee korte periodes van drie jaar (2001 t/m 2003 en 2007 t/m 2009). Beide periodes werden gekenmerkt door heftige conjunctuurbewegingen. De eerste periode viel samen met de Internetcrisis toen de economische groei in Nederland vrijwel geheel tot stilstand kwam. Dankzij de extra investeringen door de overheid beleefde de zorg in die periode tegen de stroom in toch een aantal zeer expansieve jaren. In de tweede en meer recente periode, deed de Kredietcrisis haar intrede en waren de conjunctuurbewegingen nog heftiger met een omslag van hoogconjunctuur naar het diepste recessiejaar sinds WO II.

Werkgelegenheid

Op basis van data uit de Provinciale WerkgelegenheidsEnquête (PWE) is het mogelijk om inzicht te krijgen in de ontwikkelingen en opbouw van de werkgelegenheid in de zorgsector in Gelderland. In 2014 waren bijna 180.000 mensen werkzaam in de gezondheids- en welzijnszorg. Daarmee is de sector goed voor 18,5% van de Gelderse werkgelegenheid. De gezondheids- en welzijnszorg is de afgelopen 10 jaar de banenmotor geweest van de Gelderse economie. Het totaal aantal banen nam toe met ca. 45.600 waarvan 25.800 in de gezondheids- en welzijnszorg.

Gelderland kent een relatief grote sector gezondheids- en welzijnszorg. Het sectoraandeel van 18,5% ligt boven het landelijk aandeel van 16,4%. Alleen Groningen en Drenthe kennen – relatief gezien – een omvangrijker zorgsector. De groei in de afgelopen 10 jaren ligt vrijwel op het landelijk niveau.

Grafiek 1: Indexcijfer (2005=100) werkgelegenheid gezondheids- en welzijnszorg en overige. Bron: PWE Gelderland 2014

Tabel 1: Aandeel banen gezondheids- en welzijnszorg naar provincie, groei 2005-2014. Bron: PWE Gelderland 2014

Provincie	Aandeel zorg	Groei 2005-2014
Groningen	20,0%	19,8%
Friesland	18,4%	17,5%
Drenthe	20,4%	30,7%
Overijssel	16,6%	20,9%
Flevoland	15,1%	52,4%
Gelderland	18,5%	16,8%
Utrecht	15,5%	16,9%
Noord-Holland	13,6%	10,0%
Zuid-Holland	16,8%	15,3%
Zeeland	18,1%	22,9%
Noord-Brabant	14,9%	18,9%
Limburg	18,4%	11,8%
Nederland	16,4%	16,9%

Healthcluster

Naast de gezondheids- en welzijnszorg wordt het healthcluster onderscheiden als één van de speerpuntsectoren van het economisch beleid. Dit cluster omvat het echt innoverende deel van de bedrijvigheid in de zorgsector, overwegend hoogwaardig technologische bedrijven, op het snijvlak van gezondheid en technologie.

Met 680 vestigingen en 15.700 banen is het healthcluster bescheiden in omvang. De sector is goed voor 0,4% van Gelderse bedrijvigheid en 1,6% van de werkgelegenheid. In Nederland vormt het Health-cluster met 143.360 banen 1,8% van de totale werkgelegenheid.

WERKGELEGENHEID IN PERSPECTIEF

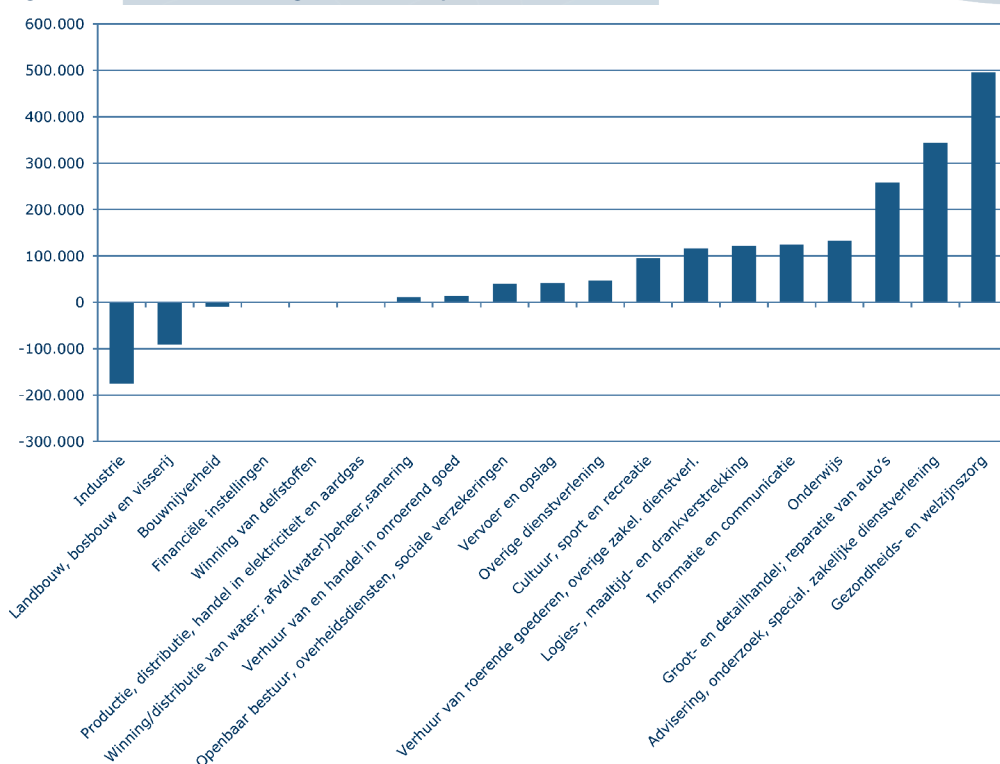
20 jaar LISA, 20 jaar werkgelegenheidsmonitoring

LISA bestaat 20 jaar. Dat betekent dat er een historische reeks van 20 jaar met unieke werkgelegenheidsgegevens beschikbaar is. De werkgelegenheidscijfers laten niet alleen de 'temperatuur' van de economie zien, ook is de transformatie van de Nederlandse economie goed in de cijfers zichtbaar. Regionale verschillen in krimp en groei, de geleidelijke verschuiving van productie naar diensteneconomie en nieuw ondernemerschap hebben zich gemanifesteerd in de ontwikkeling van werkgelegenheid in Nederland.

Minder productie, meer diensten

In de afgelopen 20 jaar hebben sommige sectoren terrein verloren. Er zijn vier sectoren die in 2015 minder banen hebben dan in 1996, namelijk industrie, landbouw, bouwnijverheid en (met een zeer lichte daling) financiële instellingen. Aan de andere kant van de sectorkaart zijn er drie sectoren met een plus van minimaal 200.000 banen. De groot- en detailhandel en zakelijke dienstverlening hebben in 2015 een fors groter werkgelegenheidsbelang dan in 1996, maar de veruit de grootste toename heeft zich voorgedaan in de gezondheids- en welzijnszorg, met bijna een half miljoen banen er bij.

Figuur 1: Absolute ontwikkeling aantal banen, per sectie (1996-2015).

De banengroei in de dienstverlenende sectoren zal deels de sterke werkgelegenheidsontwikkeling van vrouwen dragen. Zo zijn in 19 van de 20 jaren de jaarcijfers van vrouwen gunstiger dan van mannen. In jaren van banengroei was de groei sterker en in jaren van banenkrimp was deze meer bescheiden. Alleen in 2015 ontwikkelde de werkgelegenheid bij mannen zich positiever (mannen +0,3%, vrouwen -0,1%). Het werkgelegenheidsaandeel van vrouwen is gestegen van 39% in 1996 naar 45% in 2015.

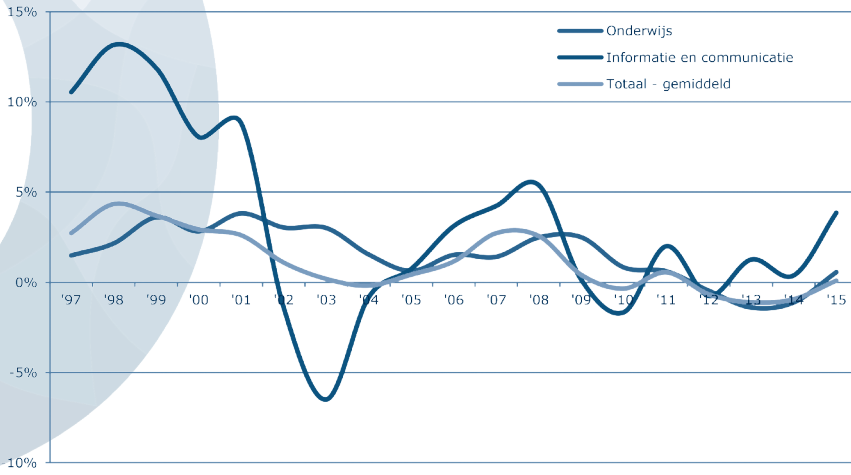
De jaarlijkse ontwikkeling van de werkgelegenheid verschilt per sector. Zo zijn er sectoren met veel of weinig dynamiek, en sectoren met meer continue groei dan wel krimp. De sector met de meeste dynamiek (sterke stijging en sterke daling) in de werkgelegenheidsontwikkeling is de sector informatie en communicatie. Onderwijs is de sector met de minste variatie in de jaarlijkse ontwikkeling van het aantal banen. Cultuur, sport en recreatie is de sector met de procentueel sterkste banengroei in de periode 1996-2015. Elk jaar heeft de sector te maken gehad met een werkgelegenheidstoename. De sterkste procentuele afname heeft zich voorgedaan in de landbouw. In de afgelopen 20 jaar is in de meeste jaren sprake van een terugloop van het aantal banen in de landbouw.

Zelfstandig ondernemerschap blijft toenemen

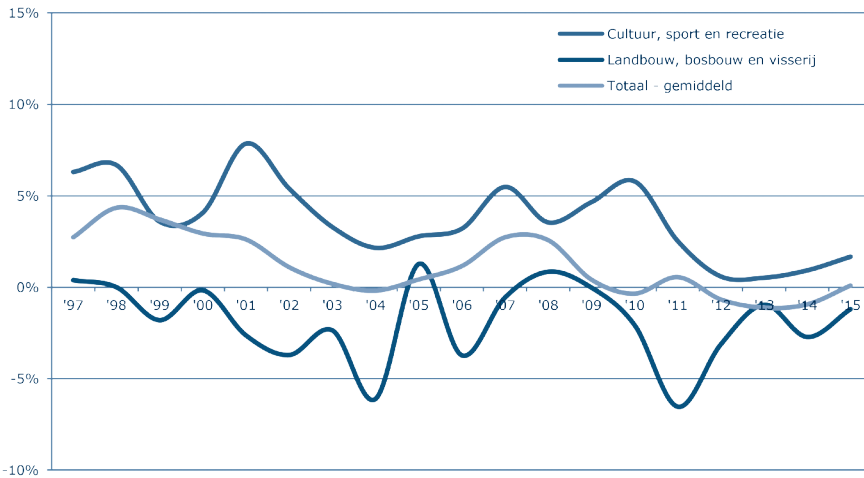
In de afgelopen jaren zijn er veel cijfers gepresenteerd die de sterke groei van het aantal ZZP-ers tonen. Over een periode van 20 jaar is het aantal eenmansbedrijven, met een jaarlijkse groei, opgelopen van 282.230 in 1996 naar 831.040 in 2015 (+194%). Het aandeel in de totale Nederlandse werkgelegenheid is met deze continue groei ook aanzienlijk groter geworden, namelijk van 4,4% naar 10,4%.

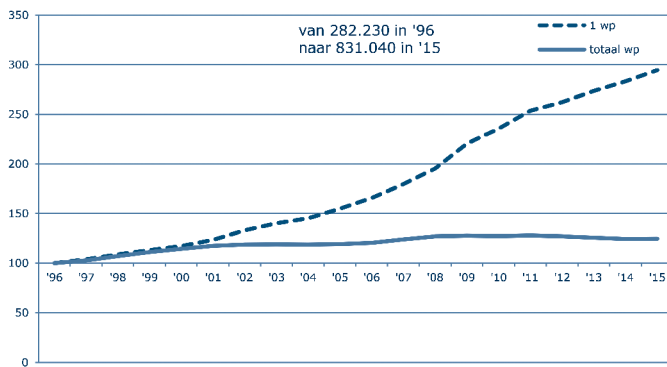
Figuur 2: Sector met meeste dynamiek en sector met minste dynamiek (1996-2015).

Figuur 3: Sector met meeste groei en sector met minste groei (1996-2015).

Figuur 4: Geïndexeerde ontwikkeling aantal vestigingen met 1 werkzaam persoon

Vooraf aan de rand van het land is banengroei relatief bescheiden

Op gemeenteniveau behoren vooral gemeenten in Utrecht en Flevoland tot de gemeenten met de procentueel sterkste werkgelegenheidsstegenames. Bij de grote steden scoren vooral Almere, Amsterdam en Zwolle goed.

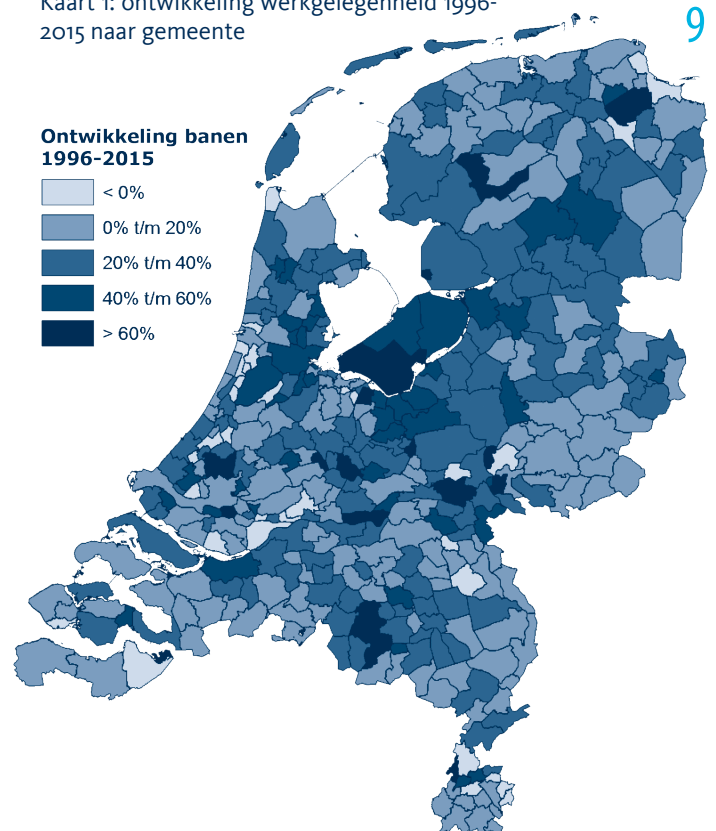
Er zijn 32 gemeenten die ten opzichte van 1996 in 2015 minder banen herbergen. De gemeenten zijn verspreid over het land te vinden en niet alleen in randprovincies Groningen, Limburg en Zeeland.

Concluderend kan gesteld worden dat de werkgelegenheidsgegevens van LISA een duidelijk beeld geven van de dynamiek op de Nederlandse arbeidsmarkt en hiermee belangrijke input zijn voor regionaal economisch beleid.

Kaart 1: ontwikkeling werkgelegenheid 1996-2015 naar gemeente

Ontwikkeling banen 1996-2015

- < 0%
- 0% t/m 20%
- 20% t/m 40%
- 40% t/m 60%
- > 60%

Middagsymposium LISA 20 jaar!

LISA bestaat 20 jaar. Dat betekent dat er inmiddels een historische reeks van 20 jaar met unieke werkgelegenheidsgegevens beschikbaar is. Door gegevens zoals herindelingen en aanpassingen in SBI codes met terugwerkende kracht aan te passen is longitudinaal onderzoek uitstekend mogelijk.

De gegevens zijn gebruikt voor tal van beleidstoepassingen op het gebied van economie, veiligheid en mobiliteit. De gegevens worden gebruikt door gemeenten, provincies, ministeries, planbureaus, universiteiten en onderzoeks- en overige non-profit instellingen. Twee decennia lang is eigenlijk continue gewerkt aan kwaliteit en uniformiteit van de gegevens die door de 20 deelregisters worden verzameld. De komende tijd staat vooral in het teken van een efficiency- en kwaliteitsslag door meer gebruik te maken van overheidsregistraties en zo minder afhankelijk te zijn van bereidheid van bedrijven om aan het werkgelegenheidsonderzoek mee te doen.

Op dinsdag 21 juni staan wij stil bij LISA 20 jaar met een middagsymposium in Amsterdam. Wij hebben gepoogd een interessant programma samen te stellen. U wordt uitgenodigd hierbij aanwezig te zijn. Meer info vindt u onder het kopje 'Nieuws' op www.lisa.nl. Aanmelden kan via een mailtje naar info@lisa.nl.

10

LISA IN BEELD:

Werkgelegenheidsgroei en -aandeel van de 40 Nederlandse Corop-regio's

Regio	1996	2015	Groei 1996-2015	Aandeel
Groot-Amsterdam	579.220	872.850	50,7%	10,9%
Utrecht	498.980	674.900	35,3%	8,5%
Groot-Rijnmond	485.880	574.470	18,2%	7,2%
Zuidoost-Noord-Brabant	311.670	399.910	28,3%	5,0%
Agglomeratie 's-Gravenhage	317.460	379.970	19,7%	4,8%
Arnhem/Nijmegen	276.300	348.770	26,2%	4,4%
Veluwe	259.290	339.250	30,8%	4,2%
Noordoost-Noord-Brabant	270.180	309.930	14,7%	3,9%
West-Noord-Brabant	249.820	295.120	18,1%	3,7%
Twente	234.300	288.670	23,2%	3,6%
Zuid-Limburg	245.460	265.610	8,2%	3,3%
Midden-Noord-Brabant	172.520	213.930	24,0%	2,7%
Overig Groningen	155.620	197.800	27,1%	2,5%
Noord-Overijssel	131.310	185.040	40,9%	2,3%
Achterhoek	156.920	175.080	11,6%	2,2%
Flevoland	93.040	173.860	86,9%	2,2%
Zuidoost-Zuid-Holland	149.080	160.580	7,7%	2,0%
Aggl. Leiden en Bollenstreek	137.220	157.550	14,8%	2,0%
Kop van Noord-Holland	128.280	154.750	20,6%	1,9%
Noord-Friesland	121.580	138.410	13,8%	1,7%
Noord-Limburg	120.590	136.290	13,0%	1,7%
Overig Zeeland	108.680	123.620	13,7%	1,5%
Oost-Zuid-Holland	102.350	115.720	13,1%	1,4%
Delft en Westland	89.620	112.750	25,8%	1,4%
Zuidwest-Gelderland	82.670	108.680	31,5%	1,4%
Midden-Limburg	91.890	105.640	15,0%	1,3%
Het Gooi en Vechtstreek	97.840	104.010	6,3%	1,3%
Alkmaar en omgeving	80.160	103.430	29,0%	1,3%
Agglomeratie Haarlem	90.590	85.240	-5,9%	1,1%
Zuidoost-Friesland	64.000	85.230	33,2%	1,1%
Noord-Drenthe	62.740	81.810	30,4%	1,0%
IJmond	68.670	73.130	6,5%	0,9%
Zuidoost-Drenthe	57.970	67.370	16,2%	0,8%
Zuidwest-Overijssel	53.690	67.120	25,0%	0,8%
Zaanstreek	58.140	65.070	11,9%	0,8%
Zuidwest-Drenthe	47.500	63.010	32,6%	0,8%
Zuidwest-Friesland	45.060	59.070	31,1%	0,7%
Oost-Groningen	47.690	53.870	13,0%	0,7%
Zeeuwsch-Vlaanderen	47.380	49.060	3,5%	0,6%
Delfzijl en omgeving	19.240	18.500	-3,9%	0,2%
Nederland	6.410.560	7.985.040	24,6%	100,0%

LISA service

Bestuur Stichting LISA

dhr. P.J. Vriens, voorzitter
dhr. F. Viersen, secretaris
dhr. G. Scholtens, penningmeester
dhr. M. Bergmeijer

Regionale bronhouders LISA

Provincie Groningen

Werkgebied: Provincie Groningen (excl. Stad Groningen)
mevr. M. Punter
Tel.: (050) 316 44 72
E-mail: m.punter@provinciegroningen.nl

Werkgelegenheidsregister Gemeente Groningen

Werkgebied: Gemeente Groningen
mevr. J. Vosselman
Tel.: (050) 367 56 30
E-mail: j.vosselman@os.groningen.nl

Werkgelegenheidsregister Fryslân

Werkgebied: Provincie Fryslân
Dhr. M. Holkema
Tel.: (058) 292 53 85
E-mail: m.j.holkema@fryslan.nl

Drenthe Werkgelegenheids-Enquête (DWE)

Werkgebied: Provincie Drenthe
dhr. R. Haverkate
Tel.: (0592) 36 55 55
E-mail: r.haverkate@drenthe.nl

Bedrijven- en Instellingenregister Overijssel (BIRO)

Werkgebied: Provincie Overijssel
dhr. M. Ellenbroek
Tel.: (038) 499 88 99
E-mail: biro@overijssel.nl

Vestigingenregister Flevoland

Werkgebied: Provincie Flevoland
dhr. W. van Woerkom
Tel.: (0320) 26 55 39
E-mail: wil.van.woerkom@flevoland.nl

Vestigingenregister Noord-Holland

Werkgebied: Noord-Holland excl. Haarlemmermeer en Amsterdam e.o.
Dhr. K. de Rooy
Tel.: (06) 463 477 65
E-mail: rooyk@noord-holland.nl

Bedrijvenregister Haarlemmermeer

Werkgebied: Gemeente Haarlemmermeer
dhr. A. Reijneveld
Tel.: (023) 567 61 30
E-mail: ad.reijneveld@haarlemmermeer.nl

Vestigingenregister Amsterdam

Werkgebied: Gemeente Amsterdam e.o.
dhr. I. de Bruijn
Tel.: (020) 251 03 00
E-mail: i.de.bruijn@amsterdam.nl

Provinciaal Arbeidsplaatsenregister (PAR) Utrecht

Werkgebied: Provincie Utrecht
dhr. M. Bergmeijer
Tel.: (030) 258 23 91
E-mail: maarten.bergmeijer@provincie-utrecht.nl

Provinciale

Werkgelegenheidsenquête (PWE) Gelderland

Werkgebied: Provincie Gelderland
dhr. F.J. Viersen
Tel.: (026) 359 91 71
E-mail: f.viersen@gelderland.nl

Bedrijvenregister Zuid-Holland (BRZ)

Werkgebied: MRDH
Mevr. C. Rothuizen (Den Haag)
Tel.: (070) 353 4874
E-mail: carla.rothuizen@denhaag.nl

Vestigingenregister West-Brabant

Werkgebied: West-Brabant
Dhr. W. Oijen
Tel.: (076) 529 35 03
E-mail: wf.oijen@breda.nl

Vestigingenregister Midden-Brabant

Werkgebied: Tilburg e.o.
Dhr. T. Doornbos
Tel.: (013) 542 86 52
E-mail: tom.doornbos@tilburg.nl

Vestigingenregister Eindhoven

Werkgebied: gemeente Eindhoven e.o.
Dhr. H. ten Caten
Tel.: (040) 238 23 55
E-mail: h.ten.caten@eindhoven.nl

Vestigingenregister Helmond

Werkgebied: gemeente Helmond e.o.
Mevr. G. Marsman
Tel.: (0492) 58 72 99
E-mail: g.marsman@helmond.nl

Vestigingenregister Noord-Holland

Werkgebied: regio Noordoost Noord-Brabant
Dhr. D. Breukel (I&O Research)
Tel.: (053) 482 50 14
E-mail: d.breukel@ioerearch.nl

Regionale Informatiebank Bedrijven en Instellingen Zeeland (RIBIZ)

Werkgebied: Provincie Zeeland
dhr. R. Lucas
Tel.: (06) 831 626 38
E-mail: rob.lucas@kvk.nl

Vestigingenregister Limburg

Werkgebied: Provincie Limburg
dhr. R.C.M. Vaessens
Tel.: (043) 350 62 80
E-mail: r.vaessens@etil.nl

Beschikbare gegevens

Per vestiging zijn de volgende gegevens beschikbaar:

Naam, vestigingsadres, correspondentieadres, activiteitencode (SBI 2008), aantal mannen met grote baan, vrouwen met grote baan, mannen met kleine baan, vrouwen met kleine baan, toegevoegde waarde en productie (absolute gegevens op vestigingniveau worden alleen geleverd door middel van een grootteklasse of via aggregaties), CBS wijk- en buurtindeling, xy-coördinaten en overige BAG-informatie. De werkgelegenheid is inclusief uitzendkrachten. Op basis van deze gegevens is elke denkbare statistiek mogelijk, eventueel gekoppeld met andere gegevensbestanden. LISA behoudt zich ten aanzien van het landelijk register LISA en de daarin opgenomen gegevens alle auteurs- en databankrechten voor.

Omvang bestand

In onderstaande tabel is opgenomen van welke gebieden het LISA-bestand 2015 informatie biedt. Vergelijkbare statistische informatie is er ook voor de periode 1996-2014.

gebiedomschrijving	aantal gebieden	vestigingen minimum	vestigingen maximum	vestigingen totaal
6 positie postcodegebied	345.750	1	314	1.353.167
4 positie postcodegebied gemeenten	4.082	1	5.413	
COROP-gebieden	393	120	128.090	
Provincies	40	3.039	170.138	
	12	35.196	289.958	

Toelichting: het aantal 4 positie postcodegebieden met vestigingen is in LISA 4.057. Het aantal vestigingen varieert van 1 tot 5.066. Het totale LISA-bestand van 2015 bevat 1.353.167 vestigingen.

Informatie en/of bestellingen LISA

Voor informatie over LISA en het bestellen van onder andere statistische gegevens, steekproef-trekkingen, bestandsverrijkingen kunt u zich wenden tot de LISA Projectorganisatie en Bridgis BV. Voor koppelingen van het LISA-bestand met bijvoorbeeld geografische databestanden kunt u contact opnemen met Bridgis BV.

LISA Projectorganisatie: Zuiderval 70
Postbus 597
7500 AN Enschede
Tel.: (053) 482 50 80
Fax: (053) 482 50 81
E-mail: info@lisa.nl
Internet: www.lisa.nl

Colofon

LISA Nieuws is een uitgave van de Stichting LISA die als doel heeft het beschikbaar maken van informatie over vestigingen en werkgelegenheid in geheel Nederland, primair ten behoeve van onderzoek en beleid. De Stichting vertegenwoordigt de regionale registerhouders die de informatie verzamelen, beheren en in LISA inbrengen.

Redactie: Maarten Bergmeijer, Gerben Huijgen, Freerk Viersen

Deze uitgave is verzorgd door de LISA Projectorganisatie. Overname van tekst en cijfermateriaal is alleen toegestaan ten behoeve van niet-commercieel gebruik onder bronvermelding. Hoewel bij de uitgave de uiterste zorg is nagestreefd kan voor eventuele aanwezigheid van (zet)fouten en onvolledigheden geen aansprakelijkheid worden aanvaard.

Data op de LISA-website

LISA is een databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. Alle mogelijke selecties zijn beschikbaar. Neem hiervoor contact op met de LISA Projectorganisatie.

De website van LISA biedt u daarnaast de mogelijkheid om zelf werkgelegenheidsinformatie te downloaden. Ook hier kunt u eigen selecties maken. Zowel op landelijk niveau als op het niveau van provincies, COROP-gebieden en gemeenten is informatie rechtstreeks te downloaden. Ook zijn uitsplitsingen naar sector mogelijk. De informatie is beschikbaar vanaf 1996.

Lisa website

Lisa
Het werkgelegenheidsregister van Nederland

ALGEMEEN ACTUEEL ORGANISATIE DATA PUBLICATIES

zoeken op de site...

a · A +

LISA NIEUWS

De stichting LISA brengt circa twee keer per jaar het bulletin 'LISA Nieuws' uit. Onderwerpen zijn onder meer toepassingen van LISA en ontwikkelingen met betrekking tot de werkgelegenheid in Nederland. LISA Nieuws wordt gratis verspreid onder geïnteresseerden en klanten van LISA. Indien u LISA Nieuws wenst te ontvangen kunt u zich hier aanmelden waarna LISA Nieuws gratis wordt toegestuurd.

LISA Nieuws Jaargang 20, nummer 30
07-2015

30 **Lisa Nieuws**

- Corridorontwikkeling: bedrijvigheid langs de snelwegen
- Groot banenverlies in 2014
- LISA als basis voor Waddenmonitor
- Samenwerking vastgoeddata en LISA
- Dynamiek en innovatie: wetenschappelijke studie met LISA
- LISA in beeld: banenontwikkeling G-4 en G32 gemeenten

[Download in PDF-formaat \(3.61 MiB\)](#)

BEDRIJVIGHEID LANGS DE SNELWEGEN
GROE

LISA Nieuws Jaargang 20, nummer 29
05-2015

29 **Lisa Nieuws**

- Werkgelegenheid; meer voor vrouwen
- Tegen de grote trend in: welke branches onderscheiden zich in werkgelegenheidsontwikkeling?
- LISA als basis voor de havenmonitor
- LISA in beeld: top 10 gemeenten

GA SNEL NAAR

ACTUEEL **LISA NIEUWS** **GRATIS DATA** **CONTACT** **PRODUCTEN** **BEREKEN HIER UW OFFERTE**

LOGIN

Gebruikersnaam
Wachtwoord